

N:o 43.

Af herr **Ljungberg**, om stiftande af en lag om skiljemän i mål angående arbetsinställelser.

Om man icke lärer kunna tveka om nödvändigheten att, så snart möjligt är, bringa en strejk till afslutning, torde man väl äfven kunna enas derom att statsmagterna böra träffa härtill nödiga bestämmelser; och då man numera i flera länder ansett enda sättet att bilägga stridigheterna mellan arbetsgifvare och arbetare vara att upprätta skiljedomstolar — i Förenta staterna lära alla arbetareföreningar, utom en (jern- och stålarbetarnes), förordat skiljedomar, i stället för strejker och lockouter — torde det vara skäl att äfven i vårt land antaga denna, onekligen för civiliserade samhällen värdigare metod, hvilken för öfrigt alldeles icke är främmande för vår nyare lagstiftning. Uti den år 1887 den 28 oktober utfärdade »Lag om skiljomän» stadgas att i tvistemål kan enhvar af parterne påkalla skiljeaftal, hvarjemte föreskrifter lemnas angående skiljemännens antal och andra hithörande frågor.

Måhända skulle lämpligast vara, att ett tillägg rörande arbetsinställelse inlades uti nämnda lag; men då hithörande frågor äro af ganska skiljaktig beskaffenhet emot dem i andra tvistemål, torde skäl icke saknas att stifta en särskild lag om skiljemän i mål angående arbetsinställelser, i hvilken bland annat följande punkter torde böra upptagas:

1) På det att ej genom strejker alltför stor skada må tillfogas både det allmänna och enskilda, vore önskvärdt, att den först efter viss tids — exempelvis 7 dagars — uppsägning finge sättas i verket eller att den åtminstone kunde begränsas till en kortare tid, i hvilket

hänseende torde böra stadgas att, om densamma icke är inom 14 dagar afslutad, skola parterne vara pligtige att genast efter denna tids förlopp utse, hvardera 3 skiljemän, hvilka 6 personer sinsemellan välja den 7:de, på sätt 4:de § i 1887 års lag stadgar, såsom ojäfvig skiljedomare^{*)}. Sker ej sådan uppsägning som sagdt är, hafva arbetsgifvarne våld, der skriftligt aftal är genom strejken brutet, att antingen, genom vederbörande offentlig myndighet, låta i arbetet inställa den kontraktsbrytande eller innehålla hälften af den lön den senare har att fordra.

2) Har icke inom 3 dagar efter de 14 dagarnes förlopp *någondera* af parterne valt skiljemän och det inför magistraten i stad eller kronofogde å landet tillkännagifvit, skall strejken anses afslutad och arbetarne återgå till eller inställas i sitt arbete. Om åter blott endera af parterne, men icke båda, underlåter att välja skiljemän, skall den sidans skiljemän utses af nämnda myndigheter, hvilka likaledes hafva afgörande rätt i fråga om den 7:de skiljemannens utseende, derest parterne icke kunna förena sig om honom.

3) Slutes skiljeaftal utan förbehåll om rätt för parterne att klandra skiljedomen, skola de anses hafva utfäst sig att åtnöjas med densamma.

4) Undandrager sig *någondera* af parterne domens fullgörande när den är laga kraftvunnen, är det arbetsgifvarne, anses de hafva bifallit arbetarnes anspråk, och om det är arbetarne, få de underkasta sig förutvarande villkor.

Vill åter klagan föras öfver skiljedom, hvilken bör inom två dagar efter dess afkunnande skriftligen meddelas parterne, ega de derom föra talan hos underrätt i den ort der strejken utbrutit; och öfver den domstols utslag må ej klagan föras.

Dessa äro blott hufvuddragen af de föreskrifter, som jag tänkt mig angelägna och hvilka redan delvis äro antagna i andra länder, der man sökt finna utvägar att utan den bittra och långvariga strid, som annars vanligen åtföljer hvarje strejk, inom kort tid bilägga en sådan; och öfriga nödvändiga detaljbestämmelser torde kunna meddelas af lagutskottet, till hvars pröfning i första hand detta förslag öfverlemnas.

^{*)} I stadgarne för det i Nov. 1896 konstituerade »Nyköpings arbetareförbund» upptages såsom en af dess första uppgifter »att till förekommande af strejker arbeta på att möjligen uppkommande tvistefrågor mellan arbetsgifvare och arbetare afgöras genom af *båda parterne utsedde förtroendemän*».

Bekant är att, sedan länge inom kolindustrien i Durhamshire i England, regeln är att af de tvistande parterne hvardera utser 2 skiljemän, hvilka sedermera välja en opartisk skiljedomare. Kunna parterne ej komma öfverens om den senare, utses han af domaren i Durhams county court.

Jag betviflar icke att äfven andra frågor än de af mig nu berörda skulle påkalla lagstiftningens mellankomst. Så till exempel är man på god väg att här i landet införa det i vissa främmande länder gängse boycottningsystemet, i det att t. ex. under tobaksarbetarestrejken tryckta cirkulär utdelades, innefattande uppmaningar att ej köpa vissa firmors produkter; man fordrar att misshaglige verkmästare skola afskedas, och det skall ej numera stå en arbetsgifvare fritt att afsäga sig en arbetares biträde, och från den hamnarbetarestrejk, som nyligen pågått i Stockholm, då man likasom vid sjömansstrejken i Köpenhamn förmenade lasterna gerna kunde ruttna i fartygen, är ej steget långt till det tyranni, som de engelske dockarbetarne nyligen velat utöfva, då deras utskott offentliggjort en proklamation, enligt hvilken intet från europeisk hamn kommande fartyg skall blifva lossadt, om icke de arbetare som lastat det äro medlemmar af någon fackförening; men huruvida lagstiftningen ännu må ingripa mot dylika redan förekomna eller blott emotsedda yttringar af fanatism eller öfvermod vill jag för tillfället lemna derhän.

Det nära nog laglösa tillstånd, som för närvarande inträder inom det arbetsfält, der strejk utbryter, är för arbetaren i de allra flesta fall till stor skada; och det ingalunda i sig förkastliga mål, som han åsyftar — bättre utkomstmedel — bör kunna vinnas både förr och med större säkerhet genom en förut bestämd ordning för dylika tvisters slitande. Jag får således härmed värdsamt föreslå,

att en lag om skiljemän i mål angående arbetsinställelser må stiftas, hufvudsakligen af det innehåll, som i det föregående blifvit af mig antydt.

Stockholm den 29 januari 1897.

C. E. Ljungberg.